

PLAN DE IGUALDADE DO IES DE POIO

CURSO 2022/2023

ÍNDICE

1. INTRODUCCIÓN
2. CONTEXTUALIZACIÓN NORMATIVA
3. CONTEXTUALIZACIÓN DO CENTRO
4. ANÁLISE E DIAGNOSE
5. XUSTIFICACIÓN
6. OBXECTIVOS XERAIS E ESPECÍFICOS
7. ACCIÓNS COEDUCATIVAS (CURSO 2021/2022)
8. RECURSOS MATERIAIS E HUMANOS
9. DIFUSIÓN DO PLAN
10. AVALIACIÓN, SEGUIMIENTO E REVISIÓN
11. GLOSARIO

ANEXO I. AVALIACIÓN DAS ACTIVIDADES E INICIATIVAS COEDUCATIVAS
REALIZADAS NO CURSO 2021/2022

1. INTRODUCCIÓN

A realización deste plan de igualdade xorde dende a idea fundamental de que a igualdade é un principio básico que rexe o funcionamento das sociedades democráticas. No caso concreto da igualdade entre homes e mulleres, hai anos que a normativa vixente, tanto europea como nacional, ampara o dereito á non discriminación por razóns de sexo ou outras razóns afectivo-sexuais, mais é de todos coñecido que este dereito non acadou aínda o grao necesario de desenvolvemento efectivo. Polo tanto, pensamos que no ámbito educativo resulta imprescindible levar a cabo actuacións estruturadas dentro dun plan xeral de centro, co obxectivo de axudar aos mozos e mozas a construír novas identidades, libres de prexuízos e estereotipos, que contribúan á creación dunha sociedade máis xusta, onde se admitan todas as diferenzas, pero se impidan as desigualdades. Para a realización deste ambicioso obxectivo, consideramos absolutamente necesaria a implicación, tanto teórica como práctica, de toda a comunidade educativa. O seu traballo transversal nas propostas aquí deseñadas debe marcar o camiño de transformación necesaria, para que a coeducación se converta nun feito imprescindible nunha sociedade constituída por individuos libres e iguais.

O compromiso da comunidade educativa debe materializarse nunha realidade efectiva, non só nun desexo ou nunha declaración de boas intencións. Afortunadamente, a reflexión e a práctica feminista leva séculos na defensa da igualdade entre homes e mulleres e grazas a isto, as decisións políticas cobran forma e convértense en accións transformadoras, como é o caso da obrigatoriedade da elaboración dun plan para a igualdade nos centros de ensino. Pero tamén resulta certo que na teoría feminista, a presenza feminina é maioritaria, polo que nos vemos na necesidade de salientar a importancia de que os varóns das comunidades educativas fagan o esforzo de interiorizar estas reivindicacións como propias e, así, as propostas destes plans non queden unicamente en mans femininas, como vén sendo habitual. A identificación, reflexión e transformación de estereotipos opresivos resulta un labor esencial tanto para homes como para mulleres. Deste xeito, talvez, seremos quen de acadar unha proposta educativa liberadora e xusta que permita superar a perspectiva androcéntrica de cultura, e, por ende, da realidade.

Este cambio debe levarse a cabo dende dous dos piares fundamentais do construción das identidades: a familia e a escola. Así mesmo, neste complexo entramado, situamos as accións que se propoñen neste plan, que atopa o fío vertebrador na idea de que a educación é a ferramenta axeitada para a revisión de estereotipos de xénero, que están na base das condutas violentas e lgbifóbicas.

En conclusión, un plan coeducativo representa moito máis que un conxunto de propostas e actividades vinculadas coa igualdade entre homes e mulleres, representa unha reflexión xeral sobre que queremos ensinar, como queremos facelo e cal é o tipo de sociedade que queremos construír, a través dunha acción coeducativa que exerce un importante papel transformador cara a unha comunidade máis libre e, polo tanto, máis xusta. O plan de igualdade persegue o obxectivo de liberar aos mozos a mozas dos estereotipos de xénero e convertelos en seres humanos diversos, mediante accións que axuden a mudar sensibilidades.

2. CONTEXTUALIZACIÓN NORMATIVA

Dende o curso 2019/2020, os centros educativos galegos sostidos con fondos públicos deben contar cun Plan de Igualdade, atendendo á Instrución do 6 de setembro de 2019. Ademais, este documento atopa xustificación normativa en numerosas leis estatais e autonómicas, decretos e tratados.

A igualdade entre homes e mulleres constitúe na Unión Europea un dos principios de actuación das institucións, como figura no artigo 8 do Tratado de funcionamento da Unión Europea. No eido educativo, podemos nomear a Resolución do Parlamento Europeo, do 9 de xuño de 2015, sobre a estratexia da UE para a igualdade entre mulleres e homes, a cal considera que os estereotipos de xénero teñen aínda influencia no ámbito educativo e destaca o papel decisivo da educación na eliminación dos mesmos.

A Constitución española de 1978 recoñece no artigo 14 a igualdade ante a lei por razón de sexo, e establece no artigo 9.2 que é un deber dos poderes públicos promover as condicións para que esa igualdade sexa real e efectiva. Paralelamente, o Estatuto de Autonomía atribúelles o mesmo deber aos poderes públicos na Comunidade Autónoma de Galicia, de xeito que a promoción da igualdade ten que estar presente en toda a actividade administrativa autonómica, principalmente a que ten que ver coa educación.

A Lei orgánica 3/2007, do 22 de marzo, para a igualdade de mulleres e homes, establece no artigo 23 que "O sistema educativo incluírá entre os seus fins a educación no respecto dos dereitos e liberdades fundamentais e a igualdade de dereitos e oportunidades entre mulleres e homes. Así mesmo, o sistema educativo incluírá, dentro dos seus principios de calidade, a eliminación dos obstáculos que dificultan a igualdade efectiva entre mulleres e homes e o fomento da igualdade plena entre unhas e outros". Esta mesma lei, no seu artigo 24 refire a integración do principio de igualdade na política de educación, e establece que "as administracións educativas garantirán un igual dereito á educación de mulleres e homes a través da integración activa, nos obxectivos e nas actuacións educativas, do principio de igualdade de trato, evitando que, por comportamentos sexistas ou por estereotipos sociais asociados, se produzan desigualdades entre mulleres e homes".

O preámbulo da Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación (así como a actual LO 8/2013 do 9 de decembro, para a mellora da calidade do ensino, que modifica a anterior) manifesta que a educación é o medio de transmitir e renovar a cultura e o acervo que a sustenta. Considera que a formación no respecto dos dereitos e liberdades fundamentais, así como a igualdade efectiva de oportunidades, persegue como fin principal, superar os comportamentos sexistas. Esta Lei, no seu artigo 1, establece como principio da educación "o desenvolvemento na escola dos valores que fomenten a igualdade efectiva entre homes e mulleres, así como a prevención da violencia de xénero". O artigo 2 di que o sistema educativo buscará acadar fins como a "educación no respecto dos dereitos e liberdades fundamentais, na igualdade de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres (...)". Os decretos de currículo desenvolven estes principios.

Por outra banda, respecto da integración da diversidade sexual, que tamén tratamos no Plan de Igualdade, encontramos xustificación nas seguintes normas:

- Lei 2/2014, do 14 de abril, pola igualdade de trato e a non discriminación de lesbianas, gais, transexuais, bisexuais e intersexuais en Galicia, dedica o capítulo V

ás medidas no ámbito da educación. Esta lei establece a incorporación da realidade LGTBI nos plans de estudos e contidos transversais de formación de todo o alumnado galego nas materias en que proceda; fomenta tamén a visibilización na educación dos diferentes modelos de familia establecidos na lei. No artigo 23, instase á Administración educativa galega, en colaboración co departamento competente en materia de igualdade, a fomentar a realización de actividades para a prevención de actitudes e comportamentos discriminatorios pola orientación sexual ou a identidade de xénero. O artigo 24 promove a formación neste eido para o persoal docente. No 25 propónse a implicación das ANPA na divulgación da realidade LGTBI, mentres que no artigo 26 se establece a necesidade de combater o acoso e favorecer a visibilidade do alumnado LGTBI.

- O Decreto 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo de educación secundaria obrigatoria e o bacharelato, inclúe entre os seus elementos transversais evitar “os estereotipos que supoñan discriminación por razón da orientación sexual ou da identidade de xénero, favorecendo a visibilidade da realidade homosexual, bisexual, transexual, transxénero e intersexual”.

E noutra orde de cousas, o Decreto 8/2015, do 8 de xaneiro, polo que se desenvolve a Lei 4/2011, do 30 de xuño, de convivencia e participación da comunidade educativa en materia de convivencia escolar (DOG do 27 de xaneiro) contempla a integración do principio de igualdade entre mulleres e homes, para o que resolve establecer, sobre a base dun diagnóstico previo, as necesidades, obxectivos, directrices básicas e actuacións, incluíndo a mediación na xestión de conflitos. Tamén debe conter actuacións preventivas, reeducadoras e correctoras.

Así pois, entre os principios informadores e fins das normas de convivencia, recóllese a educación en igualdade e os mesmos dereitos e oportunidades entre homes e mulleres. Indica que a comunidade educativa, no seu conxunto, velará pola aplicación daquelas medidas encamiñadas a fomentar o respecto ás diferenzas, entre elas, a igualdade efectiva entre mulleres e homes. Do mesmo xeito, será tamén un principio que deberá rexer a composición da comisión de convivencia, que terá entre as súas funcións, impulsar accións dirixidas á promoción da convivencia, especialmente no que se refire ao fomento das actitudes, para garantir a igualdade entre mulleres e homes, a igualdade de trato de todos os membros da comunidade educativa e a resolución pacífica de conflitos.

O Plan de Igualdade e o de Convivencia e as súas respectivas comisións, xa que logo, deben reforzarse mutuamente na atención a estes principios e arelar unha serie de obxectivos comúns. Entre os obxectivos principais están:

- fomentar nos centros educativos os valores, as actitudes e as prácticas que permitan mellorar o grao de aceptación e cumprimento das normas,
- avanzar no respecto á diversidade e no fomento da igualdade entre homes e mulleres,
- facilitar a prevención, detección e eliminación de todas as manifestacións de violencia, especialmente do acoso escolar, da violencia de xénero e das actitudes e comportamentos xenófobos e racistas,

- fomentar e favorecer as actuacións formativas, nos programas relacionados coa mellora da convivencia nos centros.

3. CONTEXTUALIZACIÓN DO CENTRO

A educación é unha tarefa na que ten que intervir toda a comunidade educativa, como tamén o é a coeducación. O reto principal para acadar os obxectivos deste Plan de Igualdade atópase na interactuación de todos os compoñentes da comunidade, buscando a motivación do profesorado, o apoio do persoal non docente, a colaboración das familias e, por suposto, a implicación do alumnado. Polo tanto, este Plan de Igualdade pretende ser o resultado do traballo de toda a comunidade educativa.

O instituto de educación secundaria de Poio é un centro público dependente da Consellería de Cultura, Educación e Universidade que imparte estudos obrigatorios, bacharelato e un ciclo formativo de Guía no medio natural e de tempo libre. Conta cun total de 519 alumnas/os e 52 docentes.

O centro está situado en Poio, no noroeste da provincia de Pontevedra, e limita ao leste coa cidade de Pontevedra, o que o caracteriza como un concello periurbano. Este concello está formado por cinco parroquias: San Xoán (a máis urbana), San Salvador, Combarro, Samieira (a máis rural) e Raxó. Esta división xeográfica tamén marca a división social da poboación e, polo tanto, do alumnado. Os centros de Educación Primaria están nas diferentes parroquias, mentres que o alumnado adolescente xa se xunta nun único centro.

O instituto de Poio presenta unha importante homoxeneidade desde o punto de vista sociocultural aínda que a procedencia do alumnado é heteroxénea (alumnado de zonas moi urbanizadas fronte alumnado procedente de zonas rurais e mesmo do chabolismo). As familias desenvolven na súa maioría actividades pertencentes ao sector terciario (asalariados), no sector pesqueiro (marisqueo e pesca de baixura) e na construción. En canto ao nivel de estudos dos pais a maioría posúe estudos primarios e secundarios e unha minoría estudos superiores.

A dispersión xeográfica dentro do concello determina as relacións sociais que se establecen entre o alumnado. Debemos ter en conta que, ao depender de transporte privado ou público, ven limitadas as súas posibilidades de ocio, así como a dispoñibilidade de asistir ao centro educativo fóra do horario lectivo.

4. ANÁLISE E DIAGNOSE

A análise realizouse a partir da lectura e interpretación dos datos extraídos das enquisas feitas a toda a comunidade educativa en marzo de 2021: alumnado, profesorado, persoal non docente e familias.

Análise de datos do ALUMNADO:

A participación do alumnado resúmese na seguinte táboa:

Táboa 1: alumnado (454 respostas)		
MOZA	MOZO	Xénero non binario
231 (50,9%)	215 (47,4 %)	8 (4,54 %)

COIDADOS: a enquisa demostra que os coidados no ámbito doméstico seguen a recaer fundamentalmente sobre as mulleres. Así, en todos os casos predomina a percepción de que as tarefas da casa son feitas pola nai (79% mozos e 89% mozas) e, na seguinte xeración, pola avoa. Isto aplícase tamén a responsabilidades propias da crianza, como ocuparse dos asuntos médicos ou académicos da familia (79% mozos e 85% mozas afirman esta realidade).

ESTEREOTIPOS: os estereotipos sexistas seguen estruturando as identidades e manteñen as xerarquías de xénero. Aínda que a opción maioritaria de cada estereotipo é "ambos", hai unha porcentaxe elevada que segue a asociar as mulleres coa beleza (82 alumnos e alumnas en total), a tenrura (149), a debilidade (136), o coidado (125), e aos homes coa valentía (91), a seguridade (85) e a agresividade (160), o que nos indica a persistencia desta xerarquización. Isto tamén se evidencia no eido das profesións e do deporte: a pesar de que a maioría sinala que non hai profesións propias dun xénero determinado e tampouco deportes propios de homes ou de mulleres, están máis concienciadas as rapazas (entre as que só un 5% considera que hai diferenzas) que os rapaces (nos que un 18% e un 20% defende a delimitación nas profesións e nos deportes, respectivamente).

MULLERES NO ÁMBITO DE COÑECEMENTO: a invisibilidade das mulleres nas programacións e nos libros de texto impide que as rapazas atopen modelos de científicas, escritoras e mulleres importantes. A enquisa revela que, a pesar das carencias dos currículos, o 72% do alumnado percibe que coñece e estuda o que fixeron as mulleres no ámbito do coñecemento. Dada a mínima presenza da muller nos materiais escolares, este resultado evidencia a sensación de conformidade nos alumnos e alumnas, carente de reflexión, en lugar de mostrar a satisfacción por recibir unha educación completa e imparcial.

LINGUAXE: o uso da linguaxe sexista invisibiliza as desigualdades, e isto percíbese nos resultados da enquisa: a metade das mozas prefire a linguaxe inclusiva (51%), mentres que máis da metade dos mozos considera que non é importante (57%). É preciso, pois, potenciar este tipo de discurso co fin de que se consiga naturalizar.

DISCRIMINACIÓN MACHISTA: a violencia, tanto simbólica como física, adoita ter como obxecto ás rapazas, pois case a metade delas sufriu discriminación machista (47%) e máis da metade do alumnado presenciou algunha situación así; as porcentaxes, ademais, incrementanse fóra do centro. Por outra banda, tanto dentro como fóra do entorno educativo estas violencias son mellor percibidas polas mozas que polos mozos, o que nos leva, unha vez máis, á diferenza de concienciación que existe dependendo do xénero: por exemplo, eles non son tan conscientes da linguaxe obscena (só 114 mozos, fronte a 163 mozas, a recoñeceron no entorno) ou as miradas e xestos inapropiados (88 mozos, fronte a 156 mozas que o perciben). Por outra banda, non hai un claro coñecemento do que son as

agresións sexuais, xa que hai unha porcentaxe elevada, especialmente de rapaces, que non identifica con violencia machista certos patróns de conduta nunha relación de parella (para 121 mozos dar golpes ao enfadarse non é violencia machista, e 76 consideran que abandonar os gustos pola parella e facer que esta non se sinta ben tampouco o é) ou perciben con indiferenza os piropos, sen comprender a transcendencia simbólica que supoñen. No caso das rapazas, case todas recoñecen eses patróns como violencia machista e máis da metade reciben con desagrado os piropos (63%).

EDUCACIÓN AFECTIVO SEXUAL: a maior parte do alumnado recibe información de amizades e familias, pero hai diferenzas no caso dos mozos e mozas con respecto a recibir educación afectivo sexual a través de pornografía e internet (35% mozos e 5% mozas). Esta porcentaxe, polo tanto, recibe unha visión da sexualidade completamente machista, que, unida ao mito do amor romántico que prevalece na sociedade, constrúe relacións de parella nocivas para as mulleres. É preciso, pois, ofrecer unha educación afectivo-sexual afastada dos estereotipos da pornografía, baseada no consentimento e no respecto mutuo.

COLECTIVO LGBTI+: outro tipo claro de violencia, ademais da que se dirixe contra as rapazas, é a que se produce por razóns de orientación e identidade sexual. Así, máis da metade do alumnado presencia burlas e humillacións por motivo da orientación sexual (277 alumnos e alumnas recoñecen esta situación). Chama a atención a elevada porcentaxe de mozos e mozas que non consideran o centro como un lugar seguro para o colectivo LGTBI (40% e 35%), o que ratifica a urxencia de tomar medidas para cambiar esta situación. Volve a haber diferente concienciación entre os rapaces e as rapazas, pois no caso dos mozos só un 8% recoñece pertencer ao colectivo LGTBI, fronte o 38% de rapazas. Ademais, un número importante de mozos non intercedería nin buscaría axuda ante violencias machistas ou pola orientación sexual (20% fronte o 5% de mozas), o que nos indica certa pasividade por parte deles ante as distintas discriminacións.

FEMINISMO: non hai recoñecemento do que implica ser feminista atendendo aos resultados da enquisa, polo que segue vixente a ignorancia e o prexuízo social arredor do termo: o 18% do alumnado recoñece ter algunha actitude machista, e só un 42% dos mozos se considera feminista. Polo tanto, nos rapaces apréciase menos reflexión, máis indiferenza e rexeitamento: tal como arroxan todos os resultados da enquisa, mostran maior descoñecemento da realidade desigual e das violencias simbólicas, non consideran que poden reproducir comportamentos machistas e rexeitan o termo feminismo, pois non o relacionan coa defensa da igualdade.

Análise de datos do PROFESORADO e do PERSOAL NON DOCENTE:

A enquisa foi contestada por 9 profesores e 34 profesoras. Contamos cun claustro formado por 60 persoas (16 homes e 44 mulleres), polo que os resultados representan en gran medida ao conxunto. Ademais, a participación na enquisa indica que unha porcentaxe do claustro está implicado nos procesos coeducativos do alumnado (de feito, 12 participan de forma activa nunha comisión de igualdade).

FORMACIÓN: A maioría do profesorado respondeu que está a favor de educar cun enfoque de igualdade de xénero, que intenta aplicalo na súa materia e que dispón dunha formación non reglada para iso. Así, hai un elevado interese en recibir formación (78% e 85%).

DISCRIMINACIÓN SEXISTA E COLECTIVO LGTBI+: Os comportamentos sexistas que máis percibe o profesorado no centro é a linguaxe obscena (21 persoas) e a discriminación de xénero nos espazos (17). Por outra banda, nótase que no profesorado a percepción de violencia por motivos de orientación sexual é menor que no alumnado, pois a maioría non coñece casos (máis do 70%).

Segundo esta enquisa, as opcións que deben ter prioridade no plan de igualdade máis sinaladas foron as seguintes: prevención da violencia machista, formación das familias en igualdade e apoio ao colectivo LGTBI+.

En canto ao **persoal non docente**, os datos resultan pouco representativos, pois só 4 cubriron a enquisa (3 mulleres e 1 home). Percíbese unha actitude positiva cara a igualdade no ensino e a metade mostra interese por recibir formación. Os datos con respecto á percepción de discriminación e violencias son similares aos do profesorado.

Análise de datos das FAMILIAS:

Os datos deste sector educativo non resultan significativos, pola baixa acollida da enquisa entre as familias do IES de Poio (126 participantes: 111 mulleres e 15 homes). Nas respostas obtidas obsérvase o seguinte:

- A maioría considera que a igualdade de xénero debe formar parte do proxecto de centro.
- Máis da metade ten interese en recibir formación en igualdade por parte do centro educativo.
- Hai unha baixa percepción de que se produzan comportamentos sexistas ou violencias contra o colectivo LGTBI+ no centro.

DIAGNOSE DAFO EN FUNCIÓN DA ANÁLISE DAS ENQUISAS

Como conclusión e empregando unha ferramenta importante de diagnose, contamos co **DAFO** (Debilidades, Ameazas, Fortalezas, Oportunidades). No punto de partida do Plan de Igualdade debemos determinar cales con os puntos máis febles, cales son os aspectos que poden interferir negativamente na consecución dos nosos obxectivos, os puntos fortes cos que contamos na actualidade e as oportunidades ou aspectos que poden influír positivamente e que hai que aproveitar no futuro.

DEBILIDADES	FORTALEZAS
<ul style="list-style-type: none"> → Pouca implicación das familias. → Pouca participación do alumnado nas actividades coeducativas, principalmente dos mozos.	<ul style="list-style-type: none"> → Equipo de Igualdade. → Asamblea feminista-LGTB. → Apoio do Equipo Directivo. → Compromiso por parte dun grupo

<ul style="list-style-type: none"> → Pouca implicación dunha parte do claustro, en particular do profesorado masculino. → Descoñecemento xeneralizado e prexuízos sobre o feminismo. → Pouca percepción da discriminación machista, especialmente por parte dos mozos. → O centro non é considerado un espazo seguro para o colectivo LGTBI+. → Desaparición das materias de Igualdade de Xénero e Coeducación para o século XXI. 	<p>de profesoras.</p>
<p style="text-align: center;">AMEAZAS</p> <ul style="list-style-type: none"> → Persistencia dos estereotipos. → Falta de referentes masculinos. → Falta de motivación e interese. → Discursos negacionistas. → Personalización da Asemblea e dificultade para o seu mantemento por falta de compromiso do alumnado. 	<p style="text-align: center;">OPORTUNIDADES</p> <ul style="list-style-type: none"> → Apoio do Concello e outras institucións. → Formación para os diferentes colectivos da comunidade educativa.

5. XUSTIFICACIÓN

Os resultados das enquisas fan posible unha visión global de como se atopa o centro en materia coeducativa (*ver apartado anterior*). Amosan que é preciso afondar na formación de toda a comunidade educativa para lograr unha detección e prevención temperá das violencias machistas e LGTBfóbicas, de forma que o centro sexa un espazo igualitario e seguro e contribúa a formar cidadáns e cidadás críticas e que sexan axentes activos na promoción da igualdade e a diversidade de xénero.

6. OBXECTIVOS XERAIS E ESPECÍFICOS

- FORMACIÓN DO ALUMNADO, DO PROFESORADO E DAS FAMILIAS

- a. Formar o alumnado de maneira transversal en materia de igualdade de xénero, de maneira que sexa prioritario aclarar conceptos dende unha

perspectiva práctica. Deben aprender a detectar discriminacións e desigualdades de xénero e buscar solucións e alternativas para construír unha sociedade máis xusta.

- b. Implicar na tarefa coeducativa a un maior número de profesorado, especialmente homes.
- c. Incluír as familias na realidade coeducativa do centro. Colaborar coa ANPA na organización de actividades e iniciativas e incluír a perspectiva de xénero nas posibles formacións que se poidan dirixir ás familias.

- **COEDUCACIÓN EN EMOCIÓNS**

- a. Coñecer e nomear as emocións como paso previo á expresión das mesmas.
- b. Xestión pacífica dos conflitos: empatía, escoita activa, comunicación asertiva.
- c. Traballar novos modelos de "masculinidades" e "feminidades".
- d. Traballar cos alumnos a sensibilidade, a tenrura, a empatía e todas aquelas emocións vinculadas ao coidado.
- e. Traballar coas alumnas a seguridade, a autoestima e o concepto de beleza sustentado na saúde do corpo.

- **USO DUNHA LINGUAXE INCLUSIVA**

- a. Consolidar unha linguaxe coeducativa e inclusiva escrita, en todos os documentos e textos oficiais do centro, e incorporala progresivamente no uso oral.

- **RELACIÓNS AFECTIVO-SEXUAIS NA ADOLESCENCIA**

- a. Sensibilización no alumnado. Outras formas de ser mozos e mozas: novos modelos de masculinidades e feminidades.
- b. Identificación de sinais para detectar as violencias machistas: escaleira da violencia machista na adolescencia. As violencias machistas a través das redes sociais.
- c. Promoción de relacións de parella e persoais en pé de igualdade. Desmontar os mitos do amor romántico.
- d. Educación afectivo-sexual, poñendo o foco nos mitos e nas actitudes que conducen ás violencias machistas. Identificación dos indicadores da violencia sexual.

- **DIVERSIDADE DE XÉNERO**

- a. Visibilización do colectivo LGTBIQ+ no centro educativo.
- b. Educación afectivo-sexual dende unha perspectiva diversa.
- c. Formación específica dirixida ao alumnado, profesorado, persoal non docente e familias.

6.1. OBXECTIVOS ESPECÍFICOS POR NIVEIS

- 1º ESO
  - a. Estereotipos e crenzas das que non son conscientes.
  - b. Empatía e sensibilización.
  - c. Conceptos clave do feminismo.
- 2º ESO
  - a. Conceptos clave do feminismo.
  - b. Micromachismos.
- 3º ESO
  - a. Importancia das palabras. Estratexias de comunicación en termos de igualdade.
  - b. Efecto das redes sociais.
- 4º ESO
  - a. Relacións afectivas saudables e igualitarias.
- 1º BACH
  - a. Potenciar contidos transversais relacionados coa igualdade nas diferentes materias.
- 2º BACH
  - a. Potenciar contidos transversais relacionados coa igualdade nas diferentes materias.

7. ACCIÓNS COEDUCATIVAS (CURSO 2022/2023)

A continuación inclúense as accións coeducativas propostas para o curso 2022/2023, tendo en conta que se trata dun apartado que se poderá ir actualizando ao longo do curso:

TÍTULO: COORDINACIÓN DO PROFESORADO A TRAVÉS DO EQUIPO DE IGUALDADE	
DESCRICIÓN	Manter un Equipo de Igualdade do profesorado que manteña xuntanzas periódicas e no que exista a posibilidade de vincularse a un PFPP que supoña recoñecemento horario para aquel profesorado que desexe participar nel.
OBXECTIVOS	<ul style="list-style-type: none"> • Implicar o profesorado na promoción da igualdade de xénero. • Establecer unha coordinación estable con xuntanzas

Plan de Igualdade do IES de Poio
2022/2023

	<p>periódicas.</p> <ul style="list-style-type: none"> Promover a formación do profesorado a través de proxectos como o Plan de Formación Permanente do Profesorado (PFPP).
PERSOAS DESTINATARIAS	Todo o profesorado.
METODOLOXÍA. MATERIAIS E RECURSOS	Activa e participativa. Traballo colaborativo. PFPP.
TEMPORALIZACIÓN	Todo o curso. Xuntanzas periódicas.

TÍTULO: REACTIVACIÓN E IMPULSO DE "SEMENTES DE LIBERDADE", ASEMBLEA FEMINISTA-LGTB DO ALUMNADO	
DESCRICIÓN	<p>No curso 2020/2021 naceu a asemblea feminista-LGTB do alumnado que tomou o nome de "Sementes de liberdade". Trátase dunha ferramenta fundamental para que o alumnado se autoorganice na posta en marcha de iniciativas coeducativas.</p> <p>No curso 2021/2022 a actividade da asemblea foi moi limitada, debido á pouca participación e implicación do alumnado. A asemblea proxéctase como un espazo pechado, cando debería ser todo o contrario. Ten que canalizar as necesidades do alumnado e situalo como protagonista para difundir unha mensaxe entre iguais.</p>
OBXECTIVOS	<ul style="list-style-type: none"> Implicar o alumnado na vida do centro. Promover as iniciativas propias do alumnado. Fomentar o traballo colaborativo. Fomentar a igualdade e a diversidade de xénero. Formar o alumnado no respecto, a cooperación e a igualdade. Impulsar a participación do alumnado.
PERSOAS DESTINATARIAS	Todo o alumnado.
METODOLOXÍA.	Activa e participativa. Traballo colaborativo.

Plan de Igualdade do IES de Poio
2022/2023

MATERIAIS E RECURSOS	Espazo de reunión. Materiais para as diferentes iniciativas.
TEMPORALIZACIÓN	Todo o curso. Unha xuntanza quincenal nos recreos e unha xuntanza mensual en horario lectivo.

TÍTULO: COORDINACIÓN DO EQUIPO DE IGUALDADE COA ASEMBLEA FEMINISTA-LGTB "SEMENTES DE LIBERDADE"

DESCRICIÓN	Actuacións conxuntas entre o Equipo de Igualdade do profesorado e "Sementes de liberdade".
OBXECTIVOS	<ul style="list-style-type: none"> • Favorecer a comunicación alumnado-profesorado en termos de igualdade. • Consolidar referentes comprometidos con esta temática no propio centro. • Fomentar o traballo colaborativo. • Fomentar a igualdade e a diversidade de xénero. • Formar o alumnado no respecto, a cooperación e a igualdade. • Visibilizar a participación do profesorado.
PERSOAS DESTINATARIAS	Todo o alumnado e todo o profesorado.
METODOLOXÍA. MATERIAIS E RECURSOS	Activa e participativa. Traballo colaborativo. Espazo de reunión. Materiais para as diferentes iniciativas.
TEMPORALIZACIÓN	Todo o curso. Unha xuntanza quincenal nos recreos e unha xuntanza mensual en horario lectivo.

TÍTULO: CONTINUACIÓN CO CONTRATO PROGRAMA "IGUÁLA-T"

DESCRICIÓN	Solicitud para seguir desenvolvendo o seguinte Contrato Programa: "IGUÁLA-T".
OBXECTIVOS	<ul style="list-style-type: none"> • Contar con apoio institucional na posta en marcha de iniciativas coeducativas.

Plan de Igualdade do IES de Poio
2022/2023

	<ul style="list-style-type: none"> • "IGUÁLA-T": fomento da coeducación, promoción da igualdade de oportunidades entre mulleres e homes, prevención e tratamento da violencia de xénero, promoción do respecto pola diversidade afectivo-sexual, prevención e tratamento da LGBTifobia e outras medidas semellantes.
PERSOAS DESTINATARIAS	Definirase o alumnado por niveis educativos en función das propostas e obxectivos de cada programa.
METODOLOXÍA. MATERIAIS E RECURSOS	Formación do alumnado. Recursos e materiais integrados nos diferentes programas.
TEMPORALIZACIÓN	Definirase en función das propostas e obxectivos de cada programa.

TÍTULO: ENCONTROS CON MULLERES EMPRENDEDORAS OU QUE OCUPEN PROFESIÓN "MASCULINIZADAS"	
DESCRICIÓN	Encontros con mulleres emprendedoras de Poio e da contorna para poñer en valor as súas carreiras profesionais.
OBXECTIVOS	<ul style="list-style-type: none"> • Visibilizar diferentes perfís de mulleres emprendedoras. • Analizar os obstáculos atopados dende unha perspectiva de xénero. • Establecer un punto de encontro coa realidade externa do centro.
PERSOAS DESTINATARIAS	Alumnado a partir de 4º ESO e Bacharelato.
METODOLOXÍA. MATERIAIS E RECURSOS	Activa e participativa. Preparación dos encontros por parte do alumnado.
TEMPORALIZACIÓN	2º trimestre

TÍTULO: IGUALDADE E DIVERSIDADE NO DEPORTE	
DESCRIPCIÓN	Actividades que contribúan a eliminar os estereotipos de xénero no ámbito deportivo.
OBXECTIVOS	<ul style="list-style-type: none"> • Visibilizar deportistas que rompan cos estereotipos de xénero. • Denunciar casos de desigualdade de xénero ou LGTBfobia no ámbito deportivo.
PERSOAS DESTINATARIAS	Por determinar.
METODOLOXÍA. MATERIAIS E RECURSOS	Activa e participativa. Busca de información, elaboración de materiais.
TEMPORALIZACIÓN	Por determinar.

TÍTULO: EDUCACIÓN AFECTIVO-SEXUAL	
DESCRIPCIÓN	Obradoiros de educación afectivo-sexual.
OBXECTIVOS	<ul style="list-style-type: none"> • Desenvolver unha educación afectivo-sexual libre de estereotipos de xénero. • Visibilizar a diversidade de xénero. • Fomentar a xestión das emocións e os coidados. • Dotar o alumnado de ferramentas informativas fiables e diversas. • Poñer o foco no impacto da pornografía. • Promover relacións saudables e igualitarias.
PERSOAS DESTINATARIAS	Por determinar.
METODOLOXÍA. MATERIAIS E RECURSOS	Activa e participativa. Realización de talleres.
TEMPORALIZACIÓN	Por determinar.

TÍTULO: ACTIVIDADES SOBRE A REALIDADE LGTB	
DESCRICIÓN	Encontros con asociacións como Arelas ou con persoas como Nee Barros, que tamén poden desenvolver accións formativas.
OBXECTIVOS	<ul style="list-style-type: none"> • Visibilizar o colectivo LGTB. • Promover o coñecemento de conceptos relacionados coa diversidade de xénero. • Promover o respecto mutuo entre o alumnado.
PERSOAS DESTINATARIAS	Por determinar.
METODOLOXÍA. MATERIAIS E RECURSOS	Activa e participativa. Realización de talleres.
TEMPORALIZACIÓN	Por determinar.

8. RECURSOS MATERIAIS E HUMANOS

- Recursos humanos:

Conformar e manter un Equipo de Igualdade no profesorado que poida desenvolver unha coordinación dos obxectivos e actividades propostas neste plan. Establecer reunións periódicas de coordinación.

Ademais, preténdese que o alumnado participe activamente no desenvolvemento deste proxecto coeducativo, polo que seguirá a impulsarse a actividade da Asemblea Feminista-LGTB.

- Recursos materiais:

Espazo para reunións e xuntanzas tanto do Equipo de Igualdade como da Asemblea Feminista-LGTB; fondos bibliográficos da biblioteca; orzamento de plans educativos; outros recursos achegados polo centro.

9. DIFUSIÓN DO PLAN

A difusión deste Plan entre toda a comunidade educativa é fundamental para que as accións propostas se poidan desenvolver da maneira máis efectiva posible. É un documento que se debe aplicar de maneira transversal na actividade educativa.

De xeito permanente e para toda a comunidade educativa, facilitarase na páxina web do centro, na sección de documentos anuais e na sección de igualdade e diversidade.

A comezo de curso informarase no Claustro e nas xuntanzas iniciais coas persoas titoras. Tamén se lle enviará ás familias a través de Abalar.

Ao final de curso realizarase un resumo gráfico das actividades realizadas, xunto cos obxectivos e logros cumpridos.

10. AVALIACIÓN, SEGUIMENTO E REVISIÓN

A metodoloxía empregada para a realización da avaliación debe combinar unha análise cuantitativa (medir os resultados) e outra cualitativa (apreciar a dinámica e os resultados e valorar vivencias). Así, na avaliación do Plan, cómpre comparar todas as actuacións definidas previamente co seu desenvolvemento real, ademais do número de persoas implicadas nelas e o efecto producido. Así, irase facendo un seguimento ao longo do curso e unha valoración global, ao final do ano académico (ANEXO I).

11. GLOSARIO

- **COEDUCACIÓN.** A coeducación consiste en educar ás rapazas e rapaces superando os roles de xénero que a sociedade prescribe para unhas e outros en función do sexo de pertenza.
- **COLECTIVO LGTBIQ+.** Son as siglas que designan internacionalmente a homes e mulleres homosexuais, lesbianas, bisexuais, transexuais, transxénero e intersexuais, queer, e todas aquelas persoas que non se sintan incluídas no binarismo.
- **CORRESPONSABILIDADE.** Reparto equitativo das responsabilidades sociais, familiares e profesionais, entre ámbolos sexos, de tal xeito que o sustento económico da familia -tradicionalmente asignado aos homes-, así como tamén as tarefas domésticas e o coidado das persoas -tradicionalmente asignados ás mulleres, sexan asumidos e compartidos por tódalas persoas da unidade de convivencia.
- **ESTEREOTIPOS DE XÉNERO.** Conxunto de ideas estereotipadas utilizadas para explicar o comportamento tanto dos homes das mulleres, como deben comportarse e os papeis que deben desempeñar no traballo, o fogar e o espazo público, ademais de como deben relacionarse entre si.
- **FEMINICIDIO.** Asasinato de mulleres por causas asociadas á desigualdade de xénero.
- **FEMINISMO.** Movemento social, político, filosófico, económico, científico e cultural que denuncia, desvela, transgride e loita pola erradicación do sistema social imperante. O seu obxectivo é a igualdade de oportunidades e responsabilidades entre homes e mulleres.

- **FENDA SALARIAL.** Diferenza de salario entre homes e mulleres por realizar o mesmo traballo.
- **IDENTIDADE DE XÉNERO.** Forma en que cada persoa vive e interioriza o xénero, a súa postura persoal ante o feminino e o masculino.
- **IGUALDADE.** A desigualdade entre mulleres e homes ten a súa orixe na división sexual do traballo. Na sociedade moderna, a división sexual do traballo produciu unha clara dicotomía entre o ámbito público (Estado, mercado e sociedade civil) e o privado (familia) e os roles que se desempeñaban neles. A igualdade admite diferenzas, mais non desigualdades. A desigualdade supón discriminación e privilexio; e a diferenza implica diversidade entre cousas da mesma especie, o cal non implica discriminacións ou privilexios de ningún tipo. A igualdade non significa eliminación das diferenzas, senón a ausencia de discriminación pola existencia destas.
- **MACHISMO.** Actitudes, condutas, prácticas sociais e crenzas destinadas a xustificar e promover o mantemento da discriminación contra as mulleres.
- **PATRIARCADO.** Etimoloxicamente, patriarcado procede do grego e significa "goberno dos pais". O adxectivo patriarcal describe unha estrutura na que os varóns teñen poder sobre as mulleres.
- **ROLES DE XÉNERO.** Comportamentos, atributos, expectativas, papeis sociais, funcións ou tarefas que se asignan ou agardan dunha persoa ou grupo de persoas determinadas en función do sexo ao que pertencen. Son estereotipos que asignan capacidades, potencialidades e valores diferentes a mulleres e homes baseándose nunha construción errónea da identidade sexo- xénero.
- **TRANSXÉNERO.** Termo xenérico que se emprega para describir a persoas que en diferentes formas se identifican co xénero oposto ao das súas características fisiolóxicas de nacemento.

ANEXO I. AVALIACIÓN DAS ACTIVIDADES E INICIATIVAS COEDUCATIVAS REALIZADAS NO CURSO 2021/2022

Ao longo do curso 2021/2022 desenvóléronse múltiples actividades relacionadas coa igualdade e diversidade de xénero. Un dos obxectivos principais foi que estas actividades chegasen a todos os niveis do centro, así como que tivesen un impacto na formación do alumnado. Por este motivo, procurouse que as diferentes actividades tivesen un contexto e unha continuidade a respecto de actividades previas. O que se valorou máis positivamente foi a participación do alumnado como axente de igualdade.

TÍTULO: MATERIAS DE LIBRE CONFIGURACIÓN "IGUALDADE DE XÉNERO" (1º ESO) E "COEDUCACIÓN PARA O SÉCULO XXI" (1º BACH)	
DESCRICIÓN	En 1º ESO impartíuse a materia "Igualdade de xénero", mentres que en 1º BACH o alumnado cursou "Coeducación para o século XXI".
PERSOAS DESTINATARIAS	1º ESO e 1º BACH
TEMPORALIZACIÓN	Todo o curso
AVALIACIÓN	<p>A materia de "Igualdade de xénero" desenvólvese este curso por primeira vez no centro, concretamente en 1º ESO. Foi unha ferramenta moi importante para iniciar o alumnado nos conceptos básicos sobre igualdade e diversidade de xénero, así como para desmontar falsos mitos e moitos prexuízos que presentaba o alumnado que chegaba por primeira vez ao centro. Non obstante, o punto negativo foi que se tratase dunha materia dunha única hora semanal, xa que este feito limitaba as posibilidades de profundizar nas diferentes actividades que se levaban a cabo.</p> <p>A materia de "Coeducación para o século XXI" impartíase por segundo ano consecutivo no centro. Neste curso procurouse unha maior implicación do alumnado deste materia para lograr un centro máis feminista. Deste xeito, moitas das actividades saíron da aula e, ademais, o alumnado encargouse de dinamizar unha serie de sesións dentro da iniciativa que se realizou no TEI: "Obxectivo igualdade".</p>

Plan de Igualdade do IES de Poio
2022/2023

TÍTULO: COORDINACIÓN DO PROFESORADO A TRAVÉS DO EQUIPO DE IGUALDADE	
DESCRICIÓN	Constituír formalmente un Equipo de Igualdade no profesorado que coordine as accións e iniciativas coeducativas que se desenvolvan no centro educativo
PERSOAS DESTINATARIAS	Profesorado
TEMPORALIZACIÓN	Todo o curso
AVALIACIÓN	<p>A participación do profesorado limitouse á liña de "Igualdade" do PFPP do centro. Fóra desta liña de traballo había profesorado que colaboraba puntualmente, pero a coordinación só foi posible a través destas reunións de traballo vinculadas á formación.</p> <p>É preciso realizar unha coordinación máis periódica, de xeito que se poidan poñer en marcha moitas máis iniciativas no centro.</p>

TÍTULO: SEMENTES DE LIBERDADE, ASEMBLEA FEMINISTA-LGTB	
DESCRICIÓN	Asemblea do alumnado con xuntanzas semanais nos recreos.
PERSOAS DESTINATARIAS	Alumnado.
TEMPORALIZACIÓN	Todo o curso
AVALIACIÓN	<p>Este curso, a asemblea tivo un menor volume de actividade. A maior parte do alumnado atopábase en 2º Bacharelato e isto dificultaba a súa implicación no proxecto. Non obstante, conseguíronse levar a cabo algunhas iniciativas como a realización de vídeos informativos sobre diferentes temáticas, unha entrevista a Montse Fajardo, a convocatoria dun concurso fotográfico e a dinamización dos recreos do 8 de marzo.</p> <p>Faltou tamén unha maior implicación do profesorado no</p>

Plan de Igualdade do IES de Poio
2022/2023

	impulso da asemblea.
--	----------------------

TÍTULO: POSTA EN MARCHA DO CONTRATO PROGRAMA "IGUÁLA-T"	
DESCRICIÓN	Liña do Contrato Programa "INCLÚE".
PERSOAS DESTINATARIAS	Alumnado e profesorado.
TEMPORALIZACIÓN	Todo o curso
AVALIACIÓN	Moitas das actividades realizadas ao longo do curso inseríronse neste programa. Deste xeito, púidose dispoñer de financiamento para realizalas. Por exemplo, o obradoiro sobre "Pornografía e novas relacións" dirixido ao profesorado.

TÍTULO: EDUCACIÓN AFECTIVO-SEXUAL	
DESCRICIÓN	Obradoiros de educación afectivo-sexual dirixidos ao alumnado.
PERSOAS DESTINATARIAS	Alumnado de 2º ESO, 3º ESO, 4º ESO e 1º BACH
TEMPORALIZACIÓN	1º e 3º trimestre
AVALIACIÓN	<p>O alumnado de 2º ESO recibiu obradoiros a cargo da psicóloga Andrea Sieiro. Estes obradoiros foron financiados pola Concellería de Educación do Concello de Poio e xa se trataba da segunda edición. A persoa encargada da formación conectou moi ben co alumnado en ambas as edicións, polo que a valoración é moi positiva.</p> <p>O alumnado de 3º ESO, 4º ESO e 1º BACH recibiu obradoiros a cargo de IGAXES centrados na "Pornografía e nas novas relacións". Tamén tiveron unha valoración moi positiva.</p>

Plan de Igualdade do IES de Poio
2022/2023

TÍTULO: A CIENCIA DAS AVOAS	
DESCRICIÓN	Actividades impulsada polo Departamento de Física e Química no marco do Día da Nena e a Muller na Ciencia.
PERSOAS DESTINATARIAS	Todo o centro.
TEMPORALIZACIÓN	2º trimestre
AVALIACIÓN	A actividade puxo en valor o saber das avoas do alumnado, en relación con diferentes remedios que foron pasando de xeración en xeración. Realizaron infografías e vídeos informativos que se difundiron no centro e nas redes. Faltou certa implicación do alumnado.

TÍTULO: INTERVENCIÓN COEDUCATIVA NO TEI	
DESCRICIÓN	Intervención realizada polo alumnado de 1º Bacharelato de Coeducación para o século XXI en colaboración co profesorado do Equipo de Igualdade. Organizouse en tres sesións: 1ª - A desigualdade de xénero na prensa deportiva, dinamizada polo profesorado do Equipo de Igualdade. 2ª - Red flags e green flags nas relacións de parella, dinamizada polo alumnado de 1º Bacharelato. 3ª - Reflexión final en vídeo ou imaxe sobre o traballado nas sesións anteriores, dinamizada polo alumnado de 1º Bacharelato.
PERSOAS DESTINATARIAS	Alumnado de 1º e 3º ESO
TEMPORALIZACIÓN	3º trimestre
AVALIACIÓN	A valoración xeral é positiva, aínda que falta unha reflexión real por parte do alumnado. Foi fundamental a participación do alumnado de 1º Bacharelato, que serviu

Plan de Igualdade do IES de Poio
2022/2023

	como modelo ao alumnado de 1º e 3º ESO. Habería que contextualizar mellor este tipo de actividades e mesmo realizalas fóra das titorías.
--	---

Ademais, desenvolvéronse as seguintes actividades organizadas pola Concellería de Igualdade:

- Obradoiro sobre diversidade afectivo-sexual e de xénero impartido pola asociación ARELAS (2º E 3º ESO)
- Scape room feminista (1º ESO)
- Violencia de xénero no novo contexto dixital (1º ESO, alumnado de Igualdade de Xénero)
- Obradoiro de empoderamento e obradoiro de masculinidades igualitarias (4º ESO, 1º BACH)

As seguintes actividades estaban incluídas na programación do Plan de Igualdade 2021/2022, pero non chegaron a desenvolverse:

- CONTINUACIÓN E POSTA EN MARCHA DE PLANS PROXECTA
- ENCONTROS CON MULLERES EMPRENDEDORAS
- IGUALDADE E DIVERSIDADE NO DEPORTE

